

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ

УДК 377. 8:373.31.13.035.6.057.874

Берліба Крістіна Семенівна, магістр спеціальності
«Початкова освіта», Мукачівський державний університет
Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Кузьма-Качур М. І.

ГОТОВНІСТЬ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ ДО ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ЕКСПЕРИМЕНТУ

Сьогодні, безумовно, необхідна концентрація зусиль вчителів і вихователів на формуванні найважливішого інтегративної якості людини – громадянськості, яка багато в чому визначає ціннісні орієнтації, моральні переконання та ідеали, бажання і потребу жити по совісті, рівень патріотизму кожного. Якщо немає єдиного загальнодержавного патріотизму, то це загрожує негативними наслідками для існування нашої Вітчизни.

Констатувальний етап нашого дослідження був спрямований на вивчення стану освітнього процесу з точки зору патріотичного виховання. На

даному етапі було проаналізовано досвід роботи гуманітарно-педагогічного коледжу МДУ із патріотичного виховання, підбрані й реалізовані діагностичні методики із вивчення рівня патріотичної вихованості студентів; проведений якісний і кількісний аналіз отриманих результатів для виявлення рівня патріотизму у студентів перших курсів спеціальності «Початкова освіта».

Досліджені державні документи спрямували нас на поглиблене вивчення «Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми патріотичного виховання населення на 2013-2017 роки» (надалі «Концепція»). У «Проекті» автори подають чітко розроблену «Систему критеріїв ефективності патріотичного виховання». Автори диференціюють критерії на дві групи:

1. Критерії, які відображають процес роботи з патріотичного виховання, діяльність, яка спрямована на формування і розвиток патріотизму населення, характеризуються конкретними параметрами, відповідними їй кінцевому результату: *духовно-ціннісний, реалізаційно-цільовий, практично-результативний*.

2. Критерії, які дають оцінку важливим сторонам, якостям, рисам тієї чи іншої конкретної особистості, соціальної групи, категорії населення, які є результатом роботи з розвитку патріотичної свідомості, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків щодо захисту інтересів Батьківщини, відданості ідеям державного суверенітету та розвитку України: *когнітивний, мотиваційний, дієво-поведінковий, світоглядно-ціннісний* [2].

Під час констатувального етапу експерименту, враховуючи різні підходи педагогів і психологів для визначення рівнів сформованості патріотичної вихованості, нами була використана система показників якісного стану основних компонентів патріотизму, яку запропонувала О. Жаровська у своєму дисертаційному дослідженні [1, с. 10]. Усі запропоновані показники тісно взаємопов'язані між собою та взаємообумовлюють один одного. Вони можуть охарактеризувати кілька компонентів патріотичної вихованості студентів: когнітивний, емоційно-мотиваційний, діяльнісно-поведінковий (табл. 1).

**Система показників якісного стану патріотичної вихованості студентів
(за О.Жаровською) [1, с. 10]**

Компоненти	Критерії	Показники
Когнітивний	Ціннісно-патріотичний світогляд	Патріотично-світоглядні знання. 2. Ціннісно-патріотична свідомість. 3. Володіння рідної мови, повага до неї.
Емоційно-Мотиваційний	Патріотично-спрямована активність	1. Мотивація патріотизму. 2. Активна суб'єктно-патріотична позиція. 3. Толерантне ставлення до представників різних культур.
Діяльнісно-поведінковий	Патріотично-професійна діяльність	1. Здатність до патріотичної самореалізації. 2. Готовність до здійснення патріотичного виховання учнів.

За визначеними критеріями і показниками нами виділено три рівні патріотичної вихованості студентів: високий, середній, низький.

Анкетування показало схожі результати у КГ та ЕГ, проте малий відсоток патріотично-спрямованої активності високого рівня. Подаємо їх у таблиці 2.

Таблиця 2

Узагальнені результати патріотично-спрямованої активності студентів до експерименту

Критерії	Групи	Рівні					
		Високий		Середній		Низький	
		n_i	%	n_i	%	n_i	%
I	КГ	11	19,64	17	30,36	28	50
	ЕГ	12	21,43	17	30,36	27	48,21
II	КГ	10	17,86	18	32,14	28	50
	ЕГ	11	19,65	18	32,14	27	48,21
III	КГ	10	17,86	18	32,14	28	50
	ЕГ	11	19,65	18	32,14	27	48,21
За трьома критеріями	КГ	10	17,86	18	32,34	28	50
	ЕГ	11	19,65	18	32,34	27	48,21

Таким чином, під час констатувального експерименту було встановлено, що основним фактором, важливою умовою формування у студентів якостей громадянина-патріота у процесі вивчення дисциплін гуманітарного та соціально-педагогічного циклів є педагогічна (навчальна і виховна) діяльність викладача. Тому наші подальші дослідження будуть спрямовані на вивчення форм і методів ефективної педагогічної діяльності викладача, спрямованої на формування у студентів якостей громадянина-патріота.

Література

1. Жаровська О.П. Патріотичне виховання студентів в освітньо-виховному середовищі педагогічного університету [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.07 – теорія і методика виховання /Жаровська Олена Петрівна – Вінниця : Вінницький держ. пед. у-т ім. М.Коцюбинського, 2015. – 20 с.
2. Концепція «Загальнодержавної цільової соціальної програми патріотичного виховання громадян на 2013-2017роки» [Електронний ресурс] – 2012. – Режим доступу : <http://werwill-derkann.webnode.com.ua/news/rishennya-kolegii-mon-vid-31-05-2012-«pro-proekt-kontseptsii-zagalnodержavnoi-tsilovoi-sotsialnoi-programi-patriotichnogo-vikhovannya-gromadyan-na-2013-2017-roki»/>

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>